

“Euskal presoen auzian ere ari gara lanean, isilean bada ere”

MANUEL LEZERTUA / Arartekoa

Arartekoa edo herritarren defendatzailearen instituzioa izan zuten aztergai Oñatiko Lege Soziologia institutuan ekainaren 7tik 9ra burututako *workshop* edo mintegian, eta Manuel Lezertua (Bilbo, 1957) Euskadiko Arartekoa bertan zela baliatu genuen erakunde hau gertuagotik ezagutzeko.

‘*XXI Century Ombudsman: A Guarantor of Democracy*’ zuen izenburua, Oñatin eman berri duzun hitzaldiak. Zein mezu eman nahi izan duzu?

Gaurko gizarte modernoan sortzen diren arazoaren aurrean (krisi ekonomiko eta soziala, inmigrazioa, internet, familia eredu berriak, herritarrek gai publikoetan parte hartzeko gogoia...) Arartekoak ba ote duen tresnarik eta ahalmenik herritarren eskubideak eta benetako demokrazia babesteko. Horren inguruan egin dugu gogoeta.

Eta ba al du ahalmenik?

Nik uste dut baietz. Epaitegi batekin alderatuta, Arartekoak askatasun eta malgutasun edo

flexibilitate handia du bere lana egiteko, eta horri eker modu askotan eragin dezake problema ezberdinen aurrean. Beraz, nik uste dut erakunde baliogarria dela, batez ere malgutasuna daukalako.

Euskal Herritik urruti eta, zenbait kasutan gaixo dauden euskal presoen gaia ere atera da mahai gainera. Espainiako herri defendatzailearekin tira-birak izan ohi dituzuela esan duzu. Nola ikusten duzu gaia?

“

Tira-birak izaten ditugu Espainiako defensorearekin. Uste dugu ez duela nahikoa egiten espetxeetako egoera latzak bideratzeko

Egin al dezake ezer Arartekoak gai horretan, bere eskumenetatik kanpo egon arren?

Gauza asko egiten ditugu arlo horretan ere, baina gehienetan ez dugu esaten, konpetentzia edo eskumenen arazoa daukagulako. Beraz, isilean egiten dugu.

Batez ere, gaixo dauden presoek kasuetan zentratzen ari gara, espetxetik atera eta ospitaletan artatu ditzaten. Oso kezkatuta gaude gai honekin, eta ari gara irtenbide bat eman

Nazioarteko 22 adituk parte hartu zuten herri defendatzailearen inguruko mintegian Oñatiko Lege Soziologia Institutuan

nahian, baina egia da, baita ere, ez dugula nahi beste aurrera egiten.

Ildo horretan, egia da tirabira ugari izan ditugula Espainiako defensorarekin. Uste dugu ez duela nahikoa egiten espetxeetan ematen ari diren egoera latz horiek bideratzeko.

Ofizioz aritzen zarete, ala sendeek eskatuta?

Familiak etortzen dira askotan, eta gu saiitzen gara Espetxeetako Zaintza epailearekin hitz egiten, eta gauzak giza eskubideen ikuspuntutik planteatzen.

Kontuan hartu behar da, gainera, Osakidetza espetxeetako osasunaren eskumena daukala eta, beraz, hitzarmen orokor bat egiten ere saiatu gara euskal preso guztientzat. Baina gauza hauek astiro joaten dira. Hala ere, ez dugu etsiko.

Arartekoa oraindik ezagutzen ez duenak zer jakin beharko luke instituzio honi buruz?

Administrazio publikoaren aurrean herritarren eskubideak defendatzea da Arartekoaren zeregin nagusia. Herri administrazioaren baten (Jaurlaritza, diputazioak, udalak, enpresa publikoak...) jarduera oker edo irregular baten ondorioz kalte-tua izan dela uste duen edozein herritarren kexak eta kontsultak jaso eta bideratzeko dago.

Hiru hiriburuetan ditugun bulegoetara etorrira, korreoz edo telefonoz jar daitezke gurekin harremanetan. Edozein modutan, www.ararteko.net atarian dago informazio guz-

tia. Zerbitzua doakoa da.

Iaz 11.000 kexa edo kontsulta jaso zenituzten, 2015ean baino %25 gehiago. Zer esan nahi du? Batetik, herritarrek konfiantza dutela gure erakundearengan. Badakite etortzeko aukera dutela, erraza dela, eta atenditu egiten ditugula kexa guztiak.

Bestetik, garbi ikusten da krisi ekonomikoaren eragina ere. Gaur egun jende asko bizi da DBE/RGIari eta bestelako laguntza sozialei esker, eta horien tramitazioak eragiten ditu kexa gehien (%34).

Zenbat denbora behar izaten duzue erantzun bat emateko?

Gure helburua izaten da ez luzatzea sei hilabete baino gehiago, baina ez dugu beti lortzen. Askotan dokumentazioa eskatu behar izaten diogu dagokion administrazioari, eta horrek atzeratzea eragiten du. Beste batzuetan, berriz, nahikoa izaten da dei bat egitea arazoa bideratzeko. Iaz aztertutako kexa guztien %46an antzeman genuen administrazioaren akats edo jokabide okerren bat.

Baina Arartekoaren ebazpen edo erabakiak ez dira lotesleak. Zer gertatzen da betetzen ez badira?

Gehienetan (%93 inguru) bete egiten da guk esandakoa. Eta, bestela, insistitu egiten dugu, dagokion sailburuarekin berba eginez, edo legebiltzarrerara joz. Bestela, epaitegietara jotzeko aukera geratzen zaio herritarri eta, gehienetan, arrazoia

Administrazio publikoaren (Eusko Jaurlaritza, diputazioak, udalak...) jarduera oker edo irregular baten ondorioz kalte-tua izan dela uste duten herritarren kexak eta kontsultak bideratzen ditu Arartekoak. Dohainik da. Iaz 11.000 kexa jaso genituen

ematen digu epaileak.

DBE/RGIa izaten da kexa gehien eragiten duena. Zein dira bestelako kexa-iturriak? Osasuna (ospitaleko arreta...), Hezkuntza (bekak, autobus eta jantoki zerbitzuak, eskola aukeratzeko eskubidea...), Ertzantza eta Udaltzaingoa (komisaldegiko tratua, trafikoinak...), hizkuntza eskubideak (administrazioan euskaraz aritzeko aukerarik ez izatea...), Ingurumena (batez ere zarata arazoak...), funtzio publikoa...

Herritarren kexak atenditzeaz gain, politika publikoaren inguruko txostenak ere egiten ditu Arartekoak. Besteak beste, energia eredu jasangarriago baten aldeko txostena egiten ari zarete. Zertan da?

Iaz eman genituen gomendio orokor batzuk pobrezia energetikoaren inguruan. Kontuan hartuz 200.000 inguru pertsona daudela Euskadin, berotzeko ahalmen ekonomiko barik, hainbat neurri jarri ditugu mahai gainean arazo horri aurre egiteko. Eta orain txosten bat ari gara osatzen unibertsitatearekin batera, energia eredu jasangarriago baterantz trantsizioa egiteko gomendioekin.

Beste txosten bat ari gara prestatzen ospitaleen egoera aztertuz irisgarritasun edo akzesibilitate mailan, eta beste bat familia bitartekotzaren ingurukoa. Proiektu asko ditugu esku artean, baina, tamalez, gure baliabideak mugatuak dira.

fontanería y calefacción

BELOKI

- > Iturgintzako material salmenta
- > Romun eta sukaldeetako erreformak
- > Rzulejoen salmenta
- > Kalefazioa eta aire girotua
- > Diseinua, dekorazioa eta opariak
- > Obren koordinazioa

etxebizitza osatzeko behar duzun guztia

Bakardadeko Ama 11 • Tel.: 678 46 54 58 • OÑATI